

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗГВАЛТУВАННЯ

Слободян Ілона Степанівна

здобувач вищої освіти юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Науковий керівник: Денисовський Михайло Дмитрович

кандидат юридичних наук, завідувач юридичного відділення бакалаврату

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Україна

На сьогоднішній день суспільство приділяє велику увагу злочинами проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Насамперед, великий резонанс викликає стаття 152 (згвалтування) Кримінального кодексу України (далі – КК України), яка трактує які саме дії є кримінально карані. Аналізуючи статтю 152 КК України у новій редакції, перш за все бачимо, що законодавець у частині 1 термін «згвалтування» визначає вже не як статеві зносини, а як дії сексуального характеру, пов'язані із вагінальним, анальним або ж оральним проникненням в тіло іншої особи [1]. Хочемо підкреслити, що першочерговим ключовим аспектом виступає саме проникнення в тіло будь-кого, незалежно від статі та виду проникнення. Таке проникнення може бути оральним, вагінальним або ж анальним. Не має значення й те, скільки разів та у якій послідовності здійснювалося проникнення, головним фактором виступає реальність проникнення.

По-друге, таке проникнення може відбуватися як із використанням геніталій, так й з використанням будь-якого іншого предмету. Окрім того, разом із геніталіями можуть бути використані будь-які інші предмети, послідовність використання яких немає значення. Головним моментом виступає те, що за їх допомогою винним здійснювалося проникнення. І третім важливим моментом виступає те, що в новій редакції статті нормотворець

відмовився від застосування фізичного насильства, погрози його застосування або ж використання безпорадного стану потерпілої особи.

Особливу значущість приділено саме цьому злочину, оскільки після його вчинення у потерпілої особи, як правило часто виникає сильний травмуючий вплив на психіку і це може призвести до серйозних наслідків [2].

Також доцільним є зачепити питання добровільної згоди. Слід зазначити, що законодавець запровадив нову ключову та головну складову, а саме «добровільну згоду» потерпілої особи. Вважається, що у разі, коли відсутня добровільна згода потерпілої особи під час вчинення стосовно неї різних дій сексуального характеру, то це є вже зґвалтуванням [3]. Постає питання про те, чи буде вважатися мовчання потерпілої особи добровільною мовчазною згодою? А так само не є зрозумілим те, чи була згода потерпілої особи в певному випадку добровільною? Дані питання залишаються на розгляд суду. Оскільки норма закону не містить вимоги до обов'язкового юридичного оформлення добровільності згоди партнерів та тлумачиться як результат вільного волевиявлення, то самі партнери мають право на власний розсуд визначити для себе, як саме серед них буде проявлятися вільне волевиявлення вступу в статевий акт.

Згода не може вважатися добровільною, якщо потерпіла особа своїми діями чинить або намагається чинити опір кривднику. Цей опір може проявлятися в усній відмові вчиняти певні дії, голосних криках про допомогу, боротьбі та ін. Відсутність опору, без стороннього впливу, є показником того, що одній особі подобаються дії сексуального характеру іншої особи. Але, повторимо, що в цьому випадку повинен бути повністю відсутній будь-який сторонній тиск, що вплине на волю людини. Адже не можна вважати, що потерпіла особа не чинила опір та надала добровільну згоду на секс, якщо вона була, наприклад, прив'язана до стовпа та не мала жодної фізичної можливості чинити опір [4].

Слід звернути увагу також на те, що людина може в будь-який момент змінити свою думку як на початку, так і під час сексу та взагалі відмовитися від

нього. Тобто може надати добровільну згоду на вагінальний секс, але відмовитися від анального та орального або навпаки. Це – особисте право будь-кого із партнерів, яке побудоване на власних бажаннях і почуттях. Тому, якщо одна із сторін сказала «ні», то для іншої це означає лише те, що слід зупинитися, інакше можуть настати негативні наслідки стосовно її свободи.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що зґвалтування є найнебезпечнішим серед злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. І залежно від того наскільки якісно буде прописана норма в Кримінальному кодексі України, яка встановлює відповідальність за цей злочин, залежить і обсяг прав особи в цій сфері відносин. Тому важливим вбачається внесення ряду змін до статті 152 КК України з метою уточнення, які саме наслідки слід вважати тяжкими в ч. 5 ст. 152 КК України та що потрібно розуміти під добровільною згодою, адже роз’яснення подане в примітці не є чітко сформульованим та зрозумілим.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України. № 2341-III. (2020). Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Петечел, О. Ю. Кримінальна характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої свободи особи. *Збірник наукових статей*. Вилучено з: <https://www.google.com/url?q=https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/download/1000/1147/&usg=AFQjCNGMo14WnuWOC8tfNB2kAa6Iq5g3Kw>
3. Овчаров, А. О. (2019). Кримінальна відповідальність за зґвалтування. Вилучено з: <https://vilneslovo.com/%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%B7%D0%B0-%D0%B7%D2%91%D0%B2/>

4. Овчаров, А. О. (2019). Добровільна згода на секс, або як не перейти дозволену межу. Вилучено з: <https://vilneslovo.com/добровільна-згода-на-секс-або-як-не-пер/>.